

Cosun

Magazine

NR. 1
2026

04

**Ledenraad: koers houden
in uitdagende markt**

08

Maatwerkafspraak en V-RISE

13

**Ontwikkelingen
in de teelt**

E-boiler in Warffum in gebruik

Sinds begin dit jaar is de e-boiler op Aviko Rixona's productielocatie in Warffum in gebruik. Samen met de installatie in Venray beschikt Aviko Rixona nu over twee e-boilers. Met deze e-boilers kan Aviko Rixona stoom voor de productieprocessen opwekken met elektriciteit in plaats van aardgas. Dat levert in Venray een gasbesparing van 20% op en in

Warffum maximaal 10%. Aviko Rixona streeft ernaar om 65% CO₂ te reduceren in 2030 ten opzichte van 2021 en in 2050 volledig CO₂-neutraal te opereren. Om dat te realiseren, bouwt Aviko Rixona samen met collega's, telers, leveranciers, klanten en andere partners aan een toekomstbestendige, duurzame keten.

Succesvol overleg met Eurocommissaris Hansen

Arwin Bos, voorzitter van de raad van beheer van Cosun, heeft recent in Brussel samen met vertegenwoordigers van CIBE gesproken met Eurocommissaris Christophe Hansen, over de voortdurende druk op de Europese suikermarkt. In het overleg benadrukte hij dat de toenemende import van goedkope suiker van buiten de EU zorgt voor oneerlijke concurrentie en extra prijsdruk voor telers

en de industrie. Ook de uitdagingen in de teelt — zoals meer ziekten en plagen en een kleiner middelenpakket — kwamen uitvoerig aan bod. Een centraal thema was het Inward Processing Regime (IPR), dat bedrijven toestaat suiker heffingsvrij te importeren, met de verplichting na verwerking weer te exporteren. In de praktijk bleek een deel van die suiker toch op de Europese markt te belanden. De Europese Commissie heeft voorgesteld het IPR tijdelijk op te schorten. Dit helpt om de markt te stabiliseren. Daarnaast worden in recente handelsafspraken kwetsbare agrarische producten, waaronder suiker, bewust beschermd. Dit voorkomt oneerlijke concurrentie met landen waar onder minder strenge normen wordt geproduceerd. Cosun blijft zich actief inzetten voor een sterke en toekomstbestendige bietenteelt.

Gewasbeschermingsbulletin 2026 bijgevoegd

Het IRS heeft weer het Gewasbeschermingsbulletin geactualiseerd. Daarin staan alle schadedrempels, bestrijdingsmaatregelen en informatie over middelen, maar ook alternatieve beheersingsstrategieën. Was iemand u voor? Deze is ook digitaal te raadplegen: www.irs.nl/gewasbeschermingsbulletin.

Inhoud

Van de voorzitter.....	3
Ledenraad: koers houden in uitdagende markt.....	4
Ontwikkelingen Cosunbedrijven.....	6
Maatwerkafpraak en V-RISE..	8
“Vertrouwen is het allerbelangrijkste in een coöperatie”	10
N-bemestingsproject levert interessante informatie	12
Ontwikkelingen in de teelt	13
Campagne en toekomstbestendige teelt.....	14
Cosun in beeld.....	15
IRS-informatie.....	16
Kort nieuws.....	20

Contact

Cosun

Postbus 3411
4800 MG Breda
076-5303307
cooperatie@cosun.com
www.cosunleden.nl

Cosun Beet Company agrarische dienst

Postbus 100
4750 AC Oud Gastel
0165-525252
agrarischedienst@cosunbeetcompany.com
www.cosunleden.nl

Colofon

Cosun Magazine

is een uitgave van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. voor leden van Cosun

Fotografie in dit nummer

Royal Cosun, Cosun Beet Company, IRS en KBIVB

Foto-omslag

Bert Jansen, lid van de raad van beheer

Basisontwerp

Wardtaal / Breda

Opmaak en druk

Drukkerij Roelofs, Enschede

© Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., 2026

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Golfbewegingen

Sinds afgelopen jaar is het besef in onze sector terug: weinig markten zijn zo volatiel als de agrarische markten. Sinds 2018/2019 werd in onze sector veel gesproken over grondstofzekerheid. Hoe gaan we er naar de toekomst in slagen om voldoende suikerbieten, aardappels en cichorei naar onze fabrieken te krijgen? Ook onze leden hebben hier regelmatig vragen over gesteld. Hoe anders is de wereld nu. Het is lastig en soms zelfs onmogelijk om van onze vrije aardappels af te komen. En in de suikerbieten en de cichorei zien we eerlijk gezegd dat op dit moment voldoende belangstelling is om te telen. Dit ondanks dat de prijzen behoorlijk zijn gedaald, met voor de suikerbieten nu een prijs van € 40,00 per ton (bij standaardkwaliteit). In gesprekken met collega's merk ik ook dat het sentiment 180 graden gedraaid is. Er is pessimisme en het is soms lastig om het perspectief naar de toekomst te zien. Daardoor lijkt nu eerder het sentiment: hoe komen we straks nog goed van onze producten af en hoe kan Cosun daarbij helpen?

Zoals we sinds het droge jaar van 2018 misschien wat zijn doorgeslagen naar de positieve kant, denk ik dat we nu te veel doorslaan naar het negatieve. De geschiedenis leert dat agrarische markten altijd volatiel zijn. En dat zullen ze blijven. Het zijn golfbewegingen: soms een golf omhoog, maar daarna onherroepelijk weer een duik omlaag als de golf voorbij is. Hoe lang het duurt voordat de volgende golf komt, is niet te zeggen. Maar zeker is dat hij gaat komen.

Binnen Cosun spreken we veel over deze bewegingen. We hebben altijd geweten dat we in volatiele markten actief zijn. Daarom ook de inzet op diversificatie, een strategie die ook over 2025 haar vruchten heeft afgeworpen. Zonder onze niet-suikeractiviteiten (waaronder Aviko) hadden we waarschijnlijk weinig ledentoeslag kunnen betalen. We zien ook andere lichtpuntjes. De variabele productiekostprijs in onze fabrieken was een stuk gunstiger dan andere jaren. Dit komt onder andere door de goede winbaarheid en suikergehaltes maar ook door alle efficiëntieslagen die we afgelopen jaar hebben gemaakt. Hierdoor hebben we toch nog wat variabele marge kunnen maken op de wereldmarkt op onze hoeveelheid surplussuiker. Om die reden kunnen we voor surplusbieten toch nog een toeslag betalen van € 4,75 per ton, bovenop de basisprijs van € 20,00 per ton.

Een en ander laat onverlet dat een ledenbietenprijs van € 40,00 onvoldoende is voor een redelijk rendement voor u als teler. Dit ondanks de recordopbrengst van dit jaar. En laat ik ook helder zijn dat we geambieerd en gehoopt hadden dat we boven dit niveau zouden staan in 2025. Daarom gaan we ook in 2026 volop door met alle programma's die het onderliggende verdienvermogen van Cosun verder moeten verbeteren. U leest hierover meer in dit nummer. Dit moet ervoor zorgen dat we ook bij hele lage suikerprijzen toch nog wat verdienen op suiker. Hiernaast moeten deze programma's bijdragen aan verdere stabilisering van de bietenprijs, ondanks alle turbulentie.

Jaarlijks bespreken we de marktsituatie in meer detail tijdens de kringvergaderingen. Ik hoop dat u inmiddels deze vergadering heeft bezocht of dit nog zult gaan doen. Cosun is van ons allemaal en het is belangrijk om als leden met elkaar van gedachten te wisselen over de behaalde resultaten, de strategie en het perspectief voor de toekomst. Sprekende over die toekomst, denk ik zelf dat er ongetwijfeld weer een keer een mooie golf aankomt in de suikemarkt. Eén voorteken daarvan is dat opnieuw fabriekssluitingen zijn aangekondigd elders in Europa. Met een huis dat op orde is, zal bij de volgende golf weer een mooi rendement gemaakt kunnen worden binnen ons suikerbedrijf en daarmee ook in onze teelt.

Arwin Bos
voorzitter

Ledenraad: koers houden in uitdagende markt

Tijdens de ledenraad, op donderdag 12 februari in Nijkerk, zijn de voorlopige jaarcijfers van Cosun en de bietenprijs over teeltjaar 2025 besproken. Het beeld is dubbel: in 2025 was sprake van een sterk teeltjaar, maar kreeg Cosun tegelijkertijd forse tegenwind. Suikerprijzen daalden verder en in meerdere ketens stonden opbrengsten onder druk. Tegelijkertijd was de boodschap in de ledenraad: Cosun houdt vast aan de ingezette koers met de strategie Unlock 30. Die is gericht op een toekomstbestendige keten en een stabiel verdienmodel voor leden.

Voorzitter Arwin Bos opende de vergadering met een duidelijke boodschap: het verdienvermogen van leden – nu én op de lange termijn – staat altijd voorop. Hij stond stil bij het goede teeltjaar, maar plaatste dat direct in de context van de marktsituatie, waar vraag en aanbod uit balans zijn. Zeker in de suikermarkt zorgt dat voor druk op de prijs. De voorzitter benadrukte dat juist nu koers houden belangrijk is. Dat betekent sturen op kosten, Cosun sterker en wendbaarder maken en blijven werken aan waarde in de keten. Hij gaf de ledenraad mee ook in deze turbulente tijden elkaar op te blijven zoeken en ook de lastige onderwerpen met elkaar te bespreken.

Voorlopige resultaten 2025

CEO Hans Meeuwis en CFO Mieke Philipsen namen de ledenraad mee in de voorlopige resultaten. Cosun behaalde in 2025 een omzet van € 3,2 miljard (2024: € 3,4 miljard), met name gedreven door scherpe daling

van de suikerprijzen. Cosun realiseerde een voorlopig bedrijfsresultaat vóór ledentoeslag van € 269 miljoen (2024: € 518 miljoen).

In 2025 investeerde Cosun € 230 miljoen in de strategische en operationele agenda. Dat gaat bijvoorbeeld over verbeterprogramma's, verduurzaming en gerichte groei. Tegelijk waren in 2025 extra kosten en eenmalige posten, zoals reorganisatiekosten en een eenmalige afschrijving op onderdelen van de activa van Sensus.

De ledentoeslag over 2025 bedraagt € 33 miljoen (in 2024 was dat € 74 miljoen). Uiteindelijk blijft na verwerking van de ledentoeslag een nettoresultaat van € 2 miljoen over in de jaarrekening. Daarbij werd aangegeven dat de financiële basis van Cosun solide blijft en dat de huidige financiering voldoende ruimte biedt om ook de komende tijd de stappen te zetten die nodig zijn.

Hans Meeuwis noemde 2025 een jaar van "alle zeilen bijzetten". Hij wees op

factoren zoals geopolitieke onzekerheid, handelsbeperkingen, relatief hoge inflatie, een zwakke dollar en beperkt consumentenvertrouwen. In combinatie met het sterke teeltseizoen leidde dat tot een onbalans in vraag en aanbod, waardoor suikerprijzen en opbrengsten verder onder druk kwamen te staan. Een deel hiervan was voorzien, maar de impact was groter dan verwacht en werkt door naar 2026. Daarom zijn in 2025 al extra maatregelen genomen om kosten te beheersen en nog efficiënter te werken. In 2026 wordt ingezet op aanvullende maatregelen om het resultaat op korte termijn te verbeteren.

Bietenprijs

De ledenraad stond uitgebreid stil bij de bietenprijs over teeltjaar 2025. De ledenprijs voor standaardkwaliteit (17% suiker en 91 winbaarheid) is vastgesteld op € 40,00 per ton (2024: € 47,25). Bij gemiddelde kwaliteit bedraagt de prijs € 40,45 per ton

(2024: € 43,82). De basisprijs is in beide jaren gelijk: € 35,00 per ton. Het verschil zit in de ledentoeslag. Die bedraagt dit jaar € 5,00 per ton bij standaardkwaliteit (vorig jaar € 12,25). Voor surplusbieten geldt een prijs van € 24,75 per ton bij standaardkwaliteit.

Tegelijkertijd waren de teeltresultaten in 2025 uitzonderlijk goed. Telers realiseerden gemiddeld 91 ton bieten per hectare, met een gemiddeld suikerpercentage van 17,1% en een winbaarheid van 91,1. Dat leidde tot een gemiddelde opbrengst van 15,6 ton suiker per hectare, even hoog als de recordopbrengst in 2017. Ook de gemiddelde hectare-opbrengst voor suikerbieten kwam hoger uit: € 3.504 (8% hoger dan 2024).

In de ledenraad is toegelicht dat de suikermarkt sinds medio 2024 sterk is verslechterd en dat de prijzen in 2025 verder zijn gedaald. Oorzaken zijn onder andere extra suikerproductie binnen de EU, import van suiker van buiten de EU (onder meer uit Oekraïne en via actieve veredeling, het zogenaamde Inward Processing Regime) en een daling van de Europese consumptie. Daardoor stonden de verdiensten uit suiker vanaf de tweede helft van 2024 al onder druk en dat heeft zich in 2025 doorgezet. Cosun verwacht dat ook in de eerste drie kwartalen van 2026 de bijdrage vanuit suiker beperkt blijft. Omdat de ledenprijs gedeeltelijk afhangt van het suikerresultaat in die periode, werkt dit mede door in de bietenprijs over campagne 2025/2026. Concreet bedraagt de bijdrage uit het suikerresultaat van de eerste drie kwartalen van 2026 slechts € 0,25 per ton bieten.

De ledenraad uitte teleurstelling over de bietenprijs en vroeg om een duiding. De voorzitter erkende dat het resultaat en de bietenprijs tegenvalt, maar benadrukte dat op onderliggende onderdelen wel een goede vooruitgang is geboekt. Helaas valt een fors deel daarvan weg tegen de sterke daling van de suikerprijs. Daarnaast vroeg de ledenraad nadrukkelijk aandacht voor het rendement op de akker: telers moeten kosten kunnen blijven dragen. De voorzitter toonde hiervoor begrip en onderstreepte dat het voor Cosun topprioriteit is om het verdienvermogen van de telers structureel te verbeteren.

Koers op Unlock 30

Naast de cijfers en de prijs ging het in de ledenraad over wat Cosun doet om sterker te worden. In 2025 lag de prioriteit op de uitrol van Unlock 30, de structurele verbetering van het resultaat, focus op groei en een toekomstbestendige, duurzame keten. Verbeterprogramma's leverden in 2025 € 39 miljoen aan structurele resultaatverbetering op. Dit werd ondersteund door maatregelen zoals het stoppen met verlieslatende activiteiten, organisatie-aanpassingen en het optimaliseren van processen en werkkapitaal.

Op het gebied van gerichte groei werden onder andere uitbreidingen van Aviko in China en Polen genoemd. Ook is de businessgroep Cosun Ingredients verder neergezet, om groei-ambities in plantaardige ingrediënten te versterken. Cosun en Aviko kondigden de overname van het Spaanse foodservice-specialiteitenbedrijf Eurofrits aan. Daarmee zet Aviko een vervolgstap

Hans Meeuwis (CEO) en Mieke Philipsen (CFO) namen de ledenraad mee in de voorlopige resultaten.

Toekomstbestendig coöperatie

In de ledenraad is stilgestaan bij de toekomstbestendigheid van de coöperatie. Het gedaalde ledenaantal van de afgelopen vijftien jaar geeft aanleiding om te onderzoeken of de huidige omvang en indeling van de ledenraad nog goed aansluiten. Tegelijk benadrukte de ledenraad dat in ieder gebied herkenbare gezichten, en sterke en evenwichtige vertegenwoordiging vanuit alle regio's essentieel zijn. Afgesproken is dat dit verder wordt uitgewerkt voor de volgende ledenraad.

in de groei van toegevoegde waarde-producten in Europa.

De ledenraad stelde kritische vragen over de gekozen strategie. Vooral de omvang van de investeringen in strategische onderdelen riep de vraag op of dit wel het juiste moment is. Hans Meeuwis benadrukte dat juist in deze periode koersvast blijven en de langetermijnlijn volgen, essentieel zijn. Dit gebeurt wel met beleid. Niet alles kan, en ook het korte termijn verdienvermogen moet in het oog worden gehouden.

Vooruitblik 2026

De verwachting is dat het (geo)politieke en economische klimaat ook komend jaar onzeker blijft. Daarom neemt Cosun aanvullende maatregelen om het resultaat op korte termijn te versterken. Onder meer met een sterke focus op kostenbeheersing, kasstroombeheersing en met gerichte investeringen. De rode draad in de ledenraad was: koers houden maar wel in balans met de huidige realiteit. Zorgen dat Cosun weerbaarder wordt en het verdienmodel voor leden op langere termijn geborgd blijft.

Amber Koning
communicatiespecialist ledenzaken

Ontwikkelingen Cosunbedrijven

Met de introductie van Unlock 30 heeft Cosun in 2025 de strategische prioriteiten richting 2030 bevestigd. De inzet is versnelde groei van het toegevoegde waarde-portfolio, een toekomstbestendige keten en continue verbetering van de bedrijfsvoering.

Ondanks de sterk toegenomen volatiliteit, de onbalans in vraag en aanbod en het lage consumentenvertrouwen heeft Cosun belangrijke vooruitgang geboekt op deze strategische prioriteiten. In die turbulentie is vasthouden aan de uitgezette koers en anticiperen op de nieuwe realiteit essentieel. Zo bouwt Cosun aan een toekomstbestendig, impactvolle coöperatie met een stabiel verdienmodel voor de leden.

Cosun Beet Company

Bij Cosun Beet Company was een aanzienlijke daling van de omzet te zien, onder meer veroorzaakt door stijgende kosten, lage suikerprijzen en afnemende vraag. Ook het komende jaar zal spannend en uitdagend worden. Ondanks deze uitdagingen blijft Cosun Beet Company zich richten op haar langetermijndoelen. De focus ligt daarbij op kostenbesparing en verdere verduurzaming. In november 2025 zijn daarom de eerste noodzakelijke organisatieveranderingen doorgevoerd. In 2026 wordt de personele bezetting verder aangepast.

In het UpBeet-verbeterprogramma staan resultaatverbetering door kostenverlaging en meerwaarde uit producten halen centraal. Onlangs kon worden vastgesteld dat in 2025 met 124 projecten significante structurele verbetering voor Cosun Beet Company is behaald. Door telkens veranderende omstandigheden kan niet altijd de volledige

waarde uit alle huidige initiatieven worden gehaald. Desondanks is het afgelopen jaar veel geleerd uit de ervaringen in het UpBeet-programma. Deze lessen worden weer toegepast bij het onderzoek naar nieuwe ideeën.

Verder kan Cosun Beet Company dankzij de in december getekende maatwerkafspraken met de Staat met het V-RISE-project in fabriek Viervelaten starten. Een noodzakelijke stap voor deze fabriek en belangrijk om CO₂-uitstoot en energie te besparen en de productiekostprijs op het juiste niveau te houden.

Aviko

Ook Aviko bevindt zich in een uitdagende markt, waarin scherp moet worden gestuurd op kosten in de hele keten en moet worden bijgestuurd op investeringen. Aviko Rixona zag het resultaat sterk terugvallen door zware prijsdruk en een wereldwijd overaanbod. Deze uitdagende marktontwikkelingen speelden vooral in Europa en drukten merkbaar op de resultaten.

Tegelijkertijd wordt vastgehouden aan de langetermijnkoers waarbij Aviko een belangrijke groeimotor voor Cosun is. Aviko had over 2025 een solide jaar en heeft laten zien hoe belangrijk het is om onderscheidend vermogen te hebben richting klanten, in een zeer competitieve omgeving. Recent zijn enkele belangrijke beslissingen genomen die bijdragen aan deze langetermijnkoers en verdere groei.

Om in te spelen op de groeiende wereldwijde vraag naar vlokken wordt allereerst de fabriek in Gansu (China) met 70 procent uitgebreid. De bouw van deze uitbreiding is op 15 december gestart en versterkt Aviko's positie in Azië. Tegelijkertijd is met de volledige overname van Eurofrits, waarvan Aviko al 25 procent aandeelhouder was sinds

2009, ingezet op een volgende strategische stap. Hiermee wordt de positie in Spanje en Portugal (Iberia) en het aanbod aan snackables versterkt. Deze overname moet direct een bijdrage gaan leveren aan de winst van Aviko en daarmee aan de bietenprijs.

Tegelijkertijd levert het Future Proof Farming-programma van Aviko waardevolle inzichten op. Telers geven aan veel te leren over bodemleven, ketengericht werken en mechanische onkruidbestrijding. Deze ervaringen vormen de basis voor een verdere vernieuwde, praktijkgerichte aanpak in het komende seizoen. Hiermee bouwt Aviko samen met de telers aan een sterke en toekomstbestendige, duurzame keten. Het doel is dat ook de klanten van Aviko hieraan financieel gaan bijdragen.

In december is de Maatwerkovereenkomst met de Staat getekend. Direct daaropvolgend heeft Aviko Rixona het besluit genomen om een belangrijke investering in vlokkenlijn 7 in Venray uit te voeren. Die investering reduceert het stoomverbruik met 80%. Daarnaast zijn zowel voor het elektrificeren van fabriek Steenderen als het gebruik van groen gas in fabriek Venray projectteams aangesteld, om besluitvorming over deze investeringen voor te bereiden.

Duynie

In de loop van 2025 heeft Duynie zowel hoogte- als dieptepunten gekend. Hoewel het eindresultaat achterbleef bij de begroting, heeft het bedrijf in een uitdagende markt toch een sterke verbetering van het resultaat gerealiseerd. Er is vertrouwen dat het bedrijf zich in de juiste richting ontwikkelt. Echter, Duynie is niet immuun voor externe druk vanuit de markt.

In 2026 verwacht Duynie opnieuw uitdagende marktcondities, onder andere door het aanzienlijke aardappeloverschot als gevolg van de oogstopbrengst van 2025. Om de impact daarvan zoveel mogelijk te beperken, worden alle onderdelen van het bedrijf zorgvuldig bekeken, om kostenbesparende mogelijkheden die kunnen bijdragen aan het resultaat in 2026 te identificeren. Het doel is te laten zien dat Duynie ook onder moeilijke marktomstandigheden een betrouwbaar en consistent presterend bedrijf is. Daarmee wordt de langetermijngroei op structurele wijze ondersteund. Duynie verwacht niet de volledige marktdruk te

kunnen opvangen. Wel kunnen kansen worden benut om kosten te verlagen, resultaten te verbeteren en waar mogelijk groei te versnellen.

Cosun Ingredients

Cosun Ingredients is een nieuw bedrijf binnen Cosun en een cruciale groeipijler binnen de Unlock 30-strategie. Het speelt daarmee een sleutelrol in het realiseren van de langetermijnambitie van Cosun. Onder meer Sensus en het eiwitbedrijf, Cosun Protein, zijn hierin opgenomen.

De inzet is om met Cosun Ingredients te groeien in plantaardige ingrediënten, zoals vezels en eiwitten. Tegelijkertijd wordt de organisatie en het portfolio versterkt. Daarbij zijn discipline en een scherpe blik essentieel. Dat betekent keuzes maken en kosten beheersen, zodat investeren in strategische groei mogelijk blijft. Er is voortgang geboekt in de voorgenomen bouw van een fabriek voor hoogwaardige plantaardige eiwitten, met toekenning van subsidies. Dit jaar zal hierover een besluit worden genomen.

Met het versterken en intensiveren van commerciële activiteiten kan de waarde uit de geïntegreerde organisatie sneller en effectiever worden gerealiseerd. Daarmee kan de groei binnen Cosun Ingredients worden versneld. Dit betekent ook een kritische blik op uitgaven, met een toetsing of deze op een effectieve manier bijdragen aan het realiseren van plannen en groeiambities. Alle niet-essentiële activiteiten die de operationele kosten van Sensus onnodig verhogen worden afgebouwd en vervangen door effectievere en efficiëntere oplossingen. De huidige vooruitzichten voor Sensus hebben ook noodzaak om boekhoudkundig een afboeking te nemen op haar activa. Daarnaast wordt kritisch onderzocht of de productkwaliteit verder kan verbeteren en getoetst welke investeringen op welk moment noodzakelijk zijn.

Amber Koning
communicatiespecialist ledenzaken

Maatwerkafsprak en V-RISE

Op 18 december 2025 heeft de Nederlandse staat een bindende maatwerkafsprak getekend met Cosun. De gemaakte afspraken bevatten gerichte investeringen voor het verminderen van het energieverbruik, de CO₂-uitstoot en stikstofemissies. Het doel is zorgen dat onze fabrieken inspelen op de ontwikkelingen van vandaag én morgen, zodat de langetermijnconcurrentiekracht van Cosun op het juiste niveau blijft. Deze maatwerkafsprak sluit aan bij de Unlock 30-strategie en is een belangrijke stap richting een toekomstbestendige duurzame keten.

De Staat stelt via de maatwerkafsprak maximaal €105 miljoen beschikbaar voor Cosun. Voor het eerste deel van de bindende afspraken stelt de Staat maximaal €73 miljoen ter beschikking. De Staat committeert zich niet alleen door Cosuns investeringen financieel te ondersteunen, maar ondersteunt ook bij praktische zaken als vergunningen en netwerkaansluitingen.

Maatwerkafsprak in twee fasen

Maatwerk kent twee fasen. Het eerste deel van de maatwerkafsprak richt zich op projecten in Hoogkerk, Steenderen en Venray. Bij de suikerfabriek Viervelaten wordt geïnvesteerd in grote warmtepompen en verticale kristallisatietorens. Dit

project, genaamd V-RISE, richt zich op elektrificatie van onze fabriek en energie- en CO₂-reductie in het productieproces. Daarnaast worden ammoniakemissies verminderd. De fritesfabriek in Steenderen richt zich op elektrificatie in het productieproces met e-boilers. De vlokkenfabriek in Venray richt zich juist op een groen-gasinstallatie en het installeren van warmtepompen. Deze investeringen leiden niet alleen tot een forse reductie van CO₂, maar ook tot een aanzienlijke verlaging van energieverbruik en ammoniak- en stikstofemissies.

Het V-RISE-project

Voor Cosun Beet Company is het V-RISE-project een belangrijk onderdeel in de maatwerkafsprak.

Bas Nijssen, Programmamanager Energietransitie binnen Cosun Beet Company, legt uit waarom deze stap nodig is. "Met V-RISE zetten we een enorme stap in de elektrificatie van ons proces en daarmee de verlaging van onze CO₂-uitstoot. Binnen de energietransitie richten we ons ook op andere mogelijkheden in elektrificatie, procesefficiëntie en eigen duurzame energieproductie, maar V-RISE is veruit het belangrijkste project. Alleen daarmee kunnen we de gestelde CO₂-doelen halen die de overheid ons oplegt.

En het is nodig dat we dit halen, want naast deze doelen spelen ook andere zaken. Richting 2030 wordt een forse prijsstijging van emissie-rechten en

Cosun tekende op 18 december 2025 de Maatwerkafsprak met de Nederlandse staat.

aardgas verwacht. Ook zal de belasting op CO₂-uitstoot sterk toenemen. Dit alles heeft niet alleen gevolgen voor onze bedrijfsvoering, maar heeft ook een positief effect voor onze klanten. Wij zijn hun CO₂-uitstoot in scope 3 en dus van directe invloed op hun (duurzaamheids)doelen. Met scope 3 wordt de indirecte CO₂-uitstoot in de keten bedoeld, waaronder de uitstoot die ontstaat bij leveranciers zoals wij. Denk daarbij aan bij productie en transport van ingekochte producten en grondstoffen. Willen we als leverancier relevant blijven, dan moeten we nu ook stappen zetten in de reductie van onze CO₂-emissies.”

Langetermijninvestering

Bas benadrukt dat V-RISE een lange-termijninvestering is. “We besparen wel direct veel kosten aan aardgas, maar op dit moment staan de aardgas- en CO₂-prijzen nog te laag voor een korte terugverdientermijn. Elektrificatie is vooral het proces van de toekomst, maar waar we nu al in moeten investeren om te voorkomen dat de toekomst ons inhaalt.” Het plan is om in 2028 klaar te zijn voor de start van V-RISE in Hoogkerk. “Daarvoor moet nog veel gebeuren. V-RISE is een enorm project”, begint projectmanager Hans de Boer. “Je kunt het vergelijken met een openhartoperatie. Het is niet een kwestie van een pacemaker erbij plaatsen, maar van een ingrijpende verandering in het hart van de fabriek.”

Continuproces en warmterugwinning

“Wat namelijk gebeurt, is dat we het kookproces en de manier van

opwarming gaan aanpassen. Op dit moment werken we met een batch-proces. We warmen kookpannen op met aardgas en na ieder kookproces wordt de kookpan geleegd, opnieuw gevuld en weer opgewarmd. Dat kost ontzettend veel energie. Met V-RISE gaan we werken met een continu-proces, dus een doorlopend kookproces. De warmte die uit het proces vrijkomt, hergebruiken we via een warmtepompsysteem. In plaats van veel aardgas is hier relatief weinig elektriciteit voor nodig.”

De techniek

Arnout Soeteman, Conceptual Design Engineer, stond aan de basis van het ontwerp van V-RISE en legt de techniek verder uit: “V-RISE is een combinatie van twee technieken. Verticale Kristallisatietorens (VKT) voor een continu kookproces en Mechanical Vapor Recompression (MVR) voor optimaal hergebruik van vrijkomende warmte.”

Verticale Kristallisatietorens

“De Verticale Kristallisatietorens, 4 in totaal, zijn zo’n 35 meter hoog en bestaan uit 5 op elkaar gestapelde compartimenten. Het kristallisatieproces begint bovenin, waar suikerrijk mengsap via een warmtewisselaar in het compartiment wordt opgewarmd en ingedikt. Dat gebeurt in een vacuüm situatie en onder druk. Terwijl water uit het sap verdampt, wordt weer extra sap aan het compartiment toegevoegd, waardoor het suikergehalte steeds verder stijgt en de suikerkristallen groeien. Dit gaat zo

door in alle daaropvolgende compartimenten totdat na ongeveer twee uur onderin een stroop met suikerkristallen uit komt die klaar is voor de centrifuge. Dankzij het continue proces is dit een doorgaande stroom.”

Mechanical Vapor Recompression (MVR)

“De warme stoom uit het fabrieksproces vangen we op en brengen we naar het MVR-systeem. Dat is een groot systeem met meerdere in serie geschakelde ventilatoren. De diameter van de eerste trap is 2,5 meter. Hiervoor bouwen we een apart gebouw. Het MVR werkt als een warmtepomp: warme damp (stoom) uit ons fabrieksproces wordt door een compressor onder druk gebracht, gecomprimeerd, waardoor de temperatuur toeneemt van zo’n 60 tot 90°C, klaar voor hergebruik in de kristallisatietorens. De compressoren worden aangedreven met groene stroom. Voor dit proces is zo weinig energie nodig dat het mogelijk wordt om diksapraffinage volledig zonder fossiele energie te draaien, puur op eigen biogas en groene stroom.”

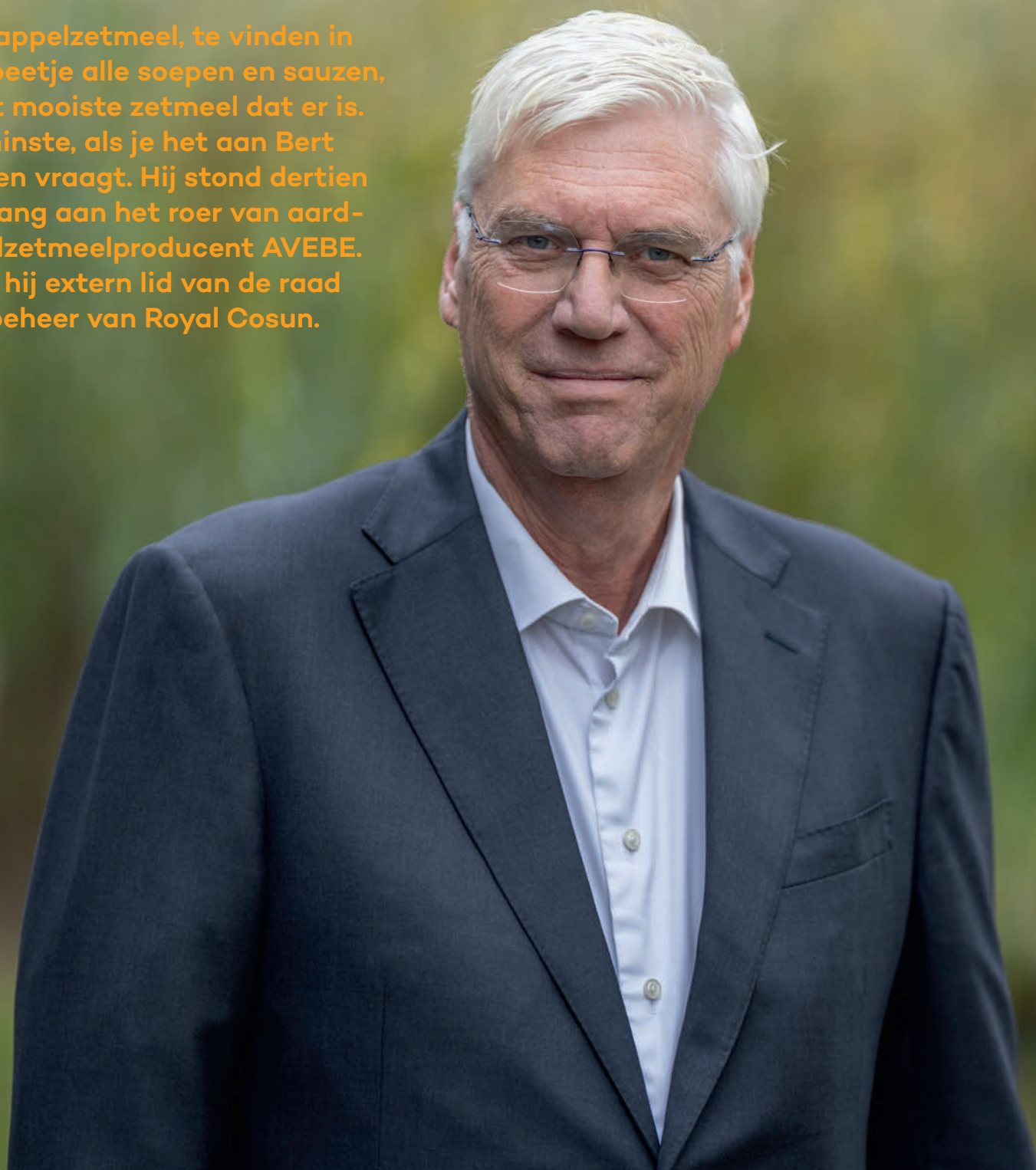
Top teamprestatie

Dit alles realiseren we natuurlijk niet van de ene op de andere dag. “Jaren van voorbereiding zijn hier aan vooraf gegaan”, legt Hans ten slotte uit. “Hoewel we gebruikmaken van bewezen technieken, wil je eerst helemaal zeker zijn dat het ook hier werkt. Een heel team van externe engineers, maar ook eigen technici, operators, onderhoudsmonteurs, veiligheidskundigen en collega’s van financiën is erbij betrokken. We vinden het allemaal een uitdagend project om aan te werken. En een belangrijk project ook. Iedereen begrijpt dat we mee moeten met nieuwe technologie en verduurzaming. Hiernaast is het, ook voor onze leden, belangrijk om strak om te gaan met budget en planning. En het moet straks ook allemaal goed werken. We werken intensief samen en moeten als team een topprestatie leveren!”

Amber Koning
communicatiespecialist

“Vertrouwen is het allerbelangrijkste in een coöperatie”

Aardappelzetmeel, te vinden in zo'n beetje alle soepen en sauzen, is het mooiste zetmeel dat er is. Tenminste, als je het aan Bert Jansen vraagt. Hij stond dertien jaar lang aan het roer van aardappelzetmeelproducent AVEBE. Nu is hij extern lid van de raad van beheer van Royal Cosun.

Bert Jansen is van oorsprong een marketingman. In 1989 startte hij als Marketing Manager bij de toetjesafdeling van Melkunie, nu Mona. In de jaren daarna klom hij op tot lid van de hoofddirectie van Campina. "Het was een tijd waarin veel zuivelbedrijven fuseerden, ook wij. Campina werd FrieslandCampina."

Volledige verwaarding

In 2008 maakte Bert de overstap naar de aardappelsector. "Dat was midden in een grote innovatieslag", blikt Bert terug. "Heel vroeger, in de tijd dat bijna iedere stad nog een aardappelzetmeelfabriek had, loosde men het eiwit van aardappels op kanalen. Je had dan van die witte kanalen. Van daaruit was het een lange weg naar volledige verwaarding van de aardappel."

Volledige verwaarding is een ambitie die Bert terugziet bij Royal Cosun. "In principe gooi je niks weg", bevestigt Bert. "Je bent altijd bezig met de best mogelijke verwaarding van je product. AVEBE is daarin, net als Royal Cosun, heel innovatief."

Gezonder om marktgericht te zijn

Uitdagingen waren er ook. "Het was een tijd waarin subsidies wegvielen. Maar eigenlijk heb ik dat nooit als een negatieve ontwikkeling ervaren. Van subsidies kun je lui worden, het is gezonder om marktgericht te zijn, ook voor een coöperatie. AVEBE is daar sterk uitgekomen. Ik kijk met trots terug op de dertien jaar dat ik daar werkte."

Coöperatie

Bert kijkt veel liever nog vooruit, sinds juni 2023 als extern lid van de raad van beheer van Royal Cosun, wederom een coöperatie. Toeval? "Ja, in zekere zin wel, want toen ik net bij Melkunie begon, had ik geen idee dat het een coöperatie was. Maar het past wel heel goed bij me. Het heeft iets moois dat eigenaren van een coöperatie hun hele leven bij de organisatie betrokken zijn. Waar bij een beursgenoteerd bedrijf vooral korte termijn financieel belang speelt, gaat het bij een coöperatie over de lange termijn en dat spreekt me aan."

Ook de cultuur van een coöperatie waardeert Bert. "Dat nuchtere, no-nonsense 'zeggen wat je denkt en dat ook van de ander terugverwachten' bevalt me heel goed. En wat me vooral bij Cosun opvalt, is de trots. De leden zijn hier ontzettend trots op hun coöperatie. Kom niet aan Cosun want dat is van hen! Dat vind ik mooi."

Groter en complexer

Wat Bert ook is opgevallen de afgelopen jaren, is de complexiteit van de coöperatie. "Ik heb lange tijd in de agrofoodwereld gewerkt, maar Cosun kende ik nog niet zo goed. Het is groter en complexer dan ik gewend was. Wat me opvalt is dat suiker en frites een enorme verdiencapaciteit hebben, maar dat de markt ook snel kan keren en dat je veel moet investeren om klaar te zijn voor de toekomst."

Voor de zaak

Samen met de andere leden van de raad van beheer buigt Bert zich graag over de vele vraagstukken in dit speelveld. "Het maakt me eigenlijk niet zoveel uit wat het product is, of dat nou suiker, zuivel of aardappelproducten zijn. Het gaat erom dat je samen met collega's kan bouwen aan de toekomst van Cosun. Dat gaat hier heel goed. Iedereen is heel betrokken, doet het voor de zaak, niet voor zichzelf. Allemaal, zowel interne als externe leden, hebben we onze eigen expertises waardoor we een heel compleet team vormen. Ik kan hier mijn kennis en ervaring in de aardappelsector inbrengen."

Niet eenvoudig, maar goed bezig

Samen hebben ze een grote verantwoordelijkheid in het bepalen van de juiste koers van de coöperatie. "Aan de hand van de Unlock 30-strategie kijken we continu, op basis van actuele ontwikkelingen, wat we kunnen aanpassen of versnellen. Er speelt veel. We willen groeien, duurzaamheid verbeteren, meer toegevoegde waarde leveren en een sterk team bouwen. Allemaal goede ingrediënten voor een succesvolle strategie, maar eenvoudig is het niet. Neem verduurzaming. Je investeert voor de komende twintig, dertig jaar terwijl je steeds te maken krijgt met een nieuwe overheid en veranderende Europese wetgeving. Dat is best moeilijk, maar we proberen dat zo goed en zorgvuldig mogelijk te doen."

Een lange weg

Ook de nieuwe pijler, voedingsingrediënten, houdt Bert bezig. "Plantaardige voedingsingrediënten zijn een heel mooie manier om meer toegevoegde waarde te leveren. Tegelijkertijd moet je je wel realiseren dat het een lange weg is voordat innovaties rendabel worden. Je moet bovendien kunnen omgaan met teleurstellingen. Als je dat kan, als je geloof houdt, komt het goed."

Vertrouwen en balans

Bert heeft er alle vertrouwen in. "Vertrouwen is het allerbelangrijkste in een coöperatie. En dan bedoel ik met name het vertrouwen dat de leden in de coöperatie hebben. Daarom is het zo belangrijk dat wij als raad van beheer consequent en transparant zijn. Zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. In goede en uitdagende tijden. Uiteindelijk gaat het erom dat we de juiste balans tussen een goede bietenprijs voor de leden en voldoende investeringsruimte voor de organisatie realiseren. Daarmee werken we samen aan toekomstbestendigheid."

Kim de Booi
redacteur

Cosun ziet kansen en neemt verantwoordelijkheid voor het borgen van het verdienvermogen van aardappel-, suikerbiet- en cichoreitellers en de grondstofvoorziening van Cosun-bedrijven. Uitdagingen rond waterkwaliteit, plantgezondheid en klimaat vragen om gerichte maatregelen. Groeikracht Cosun inspireert en ondersteunt met oplossingen die leiden tot een rendabele en toekomstbestendige teelt.

N-bemestingsproject levert interessante informatie

In het kader van de ontwikkeling van doelsturing binnen het Actieprogramma Nitraatrichtlijn voert Groeikracht Cosun het bemestingsproject uit door grootschalig N-mineraalmetingen op aardappel-, bieten- en cichoreipercelen uit te voeren.

In 2025 heeft Groeikracht Cosun op 3.400 percelen de hoeveelheid N-mineraal in beeld gebracht. In 2024 is dat al gedaan op 1.200 percelen. In alle drie de gewassen waren de resultaten van de najaarsmetingen uit de twee opeenvolgende jaren sterk vergelijkbaar. De mediaan (midden van alle uitslagen) was voor suikerbieten 25 kg N-mineraal per hectare in 2024 en 29 kg in 2025. Voor cichorei was dit respectievelijk 26 en 36 kg N-min per hectare. Deze lage resterende hoeveelheid N-min bevestigt nogmaals dat de teelt van deze gewassen geen risico voor de uitspoeling van nitraat met zich meebrengen. De N-min was, zoals verwacht, hoger op de percelen waar aardappelen hadden gestaan. De waarden bedroegen 69 kg

N in 2024 en 83 kg N in 2025. Door het droge groeiseizoen in 2025 vallen de waarden hoger uit. Of deze waarden een probleem vormen is afhankelijk van de grondsoort en uitspoelingsgevoeligheid. Stikstof spoelt sneller uit op zand- dan op kleigronden. Toch laten veel uitslagen zien dat het ook voor aardappelen haalbaar is om beperkte hoeveelheden stikstof na de teelt over te houden.

Voorjaarsbemonstering voor direct gebruik

In 2026 worden in het voorjaar 3.100 percelen bemonsterd bij ruim 1.200 telers. Voor bieten en cichorei gaat het om monsternamen voor de teelt. De resultaten daarvan kunnen direct gebruikt worden voor het bepalen van de optimale bemesting dit voorjaar. Voor suikerbieten heeft het IRS

daar een handige applicatie voor: irs.nl/applicatie-stikstofbemesting en voor cichorei staat deze op het CichoreiNet. Op de aardappelpercelen worden de metingen in zowel bodem als gewas in het groeiseizoen genomen gericht op bijbemesting.

Najaarsbemonstering en doelsturing

Met het oog op doelsturing in het 8^e APN, dat in 2027 van start zal gaan, sluiten we voor de najaarsbemonstering aan bij het sectorplan van de BO Akkerbouw. Dat voorziet in bemonstering van alle gewaspercelen van een bedrijf, waarbij de regie voor planning, uitvoering en datavastlegging bij BO Akkerbouw ligt. De aanmelding voor de najaarsbemonstering kan worden gedaan bij BO Akkerbouw.

Gert Sikken
directeur Agrarische Ontwikkeling

Ontwikkelingen in de teelt

Het gemiddelde van 15,6 ton suiker per hectare van afgelopen jaar betekent een evenaring van de recordopbrengst van 2017. Met het nieuwe groeiseizoen alweer in zicht is het gezamenlijke doel én uitdaging de opbrengst op een hoog niveau te houden.

Rassenontwikkelingen

De ontwikkeling van nieuwe rassen draagt bij aan robuustere opbrengsten. De rassenlijst voor 2026 bevat verschillende interessante nieuwe toevoegingen. Het aanbod van rassen met een verbeterd cijfer voor bladgezondheid neemt de laatste jaren toe. De kans op een goede opbrengst wordt verhoogd door een juiste rassenkeuze. De aanbeveling is wat betreft resistentiekeuze niet onder te verzeiken. Echter, onnodig extra resistenties kiezen, die niet nodig zijn voor het perceel, kosten opbrengst. Het is van belang de specifieke kenmerken en historie van het beoogde bietenperceel mee te wegen.

Gewasbeschermingsmiddelen

In de bietenteelt in de EU-27 is sinds 2017 het aantal toegelaten actieve stoffen gedaald van 91 naar 58. De verwachting is dat dit de komende jaren nog verder zal dalen. De gereedschapskist wordt leger. Dit zorgt voor een toename in opbrengstonzekerheid. Voor de beheersing van bladluis is in 2026 met de toelating van Sivanto Prime en de zaadbehandeling Buteo Start enige aanvullende bescherming mogelijk. Dit naast de al bestaande mogelijkheid van Teppeki. Echter, ná het tienbladstadium is er géén effectieve toegelaten beschermingsoptie. Voor het jaar 2026 zijn géén vrijstellingsaanvragen ingediend die kunnen bijdragen aan de beheersing van bladluizen.

PFAS

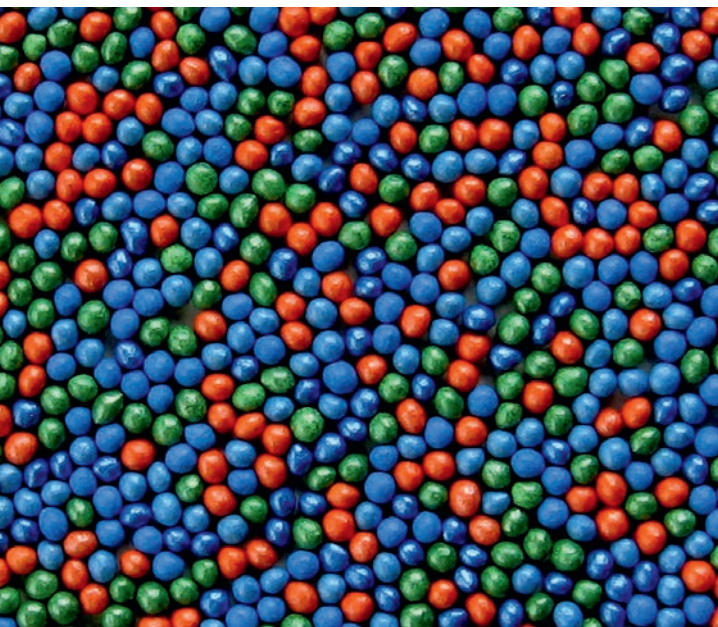
Het Ctgb heeft eind 2025 aangegeven dat het gewasbeschermingsmiddelen die PFAS bevatten tussentijds opnieuw gaat beoordelen. In totaal kan dit uiteindelijk 26 actieve stoffen betreffen. Voor de bietenteelt specifiek gaat het dan om 12 actieve stoffen. Waarbij het nog onbekend is op welke wijze herbeoordeling plaats gaat vinden. Wél heeft het Ctgb aangegeven dat er mogelijk grote gevolgen kunnen komen voor de beschikbaarheid van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw. De aanbeveling is gedaan aan het Ministerie van LNV om de gevolgen voor de landbouw nader te onderzoeken. Daarbij zou aandacht moeten zijn voor alternatieven voor middelen die mogelijk wegvallen. Over het dossier is qua inhoud en doorlooptijd nog veel onzekerheid. Echter, voor de verwachte toekomstige gereedschapskist gewasbeschermingsmiddelen in de bietenteelt is dit slecht nieuws.

Emissiereductie

Het is van essentieel belang dat we als keten onszelf maximaal inspannen om emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlakte- en grondwater tot een minimum te beperken. In verschillende regio's werken waterschappen aan gebiedsgerichte oplossingen. Dit om samen met akkerbouwers normoverschrijdingen in het oppervlaktewater verder tegen te gaan. Structurele overschrijdingen dragen bij aan restricties op het middelenpakket. Aandacht is van belang. Dit gebeurt onder meer in het project #Emissiereductiesprint vanuit BO Akkerbouw en partners. Praktijkvoorbeelden met maatregelen om emissies te beperken staan centraal. Voorbeelden zijn het toepassen van driftarme technieken, het schoonhouden van het erf en het afvoeren van middelen via de organisatie STORL.

Deze maatregelen zijn belangrijk. Dit zodat ook in de bietenteelt een functioneel en doelmatig middelenpakket behouden kan worden.

Job Jan Simmelink
manager Agrarische Dienst

Campagne en toekomstbestendige teelt

Tijdens de campagne 2025 zijn de bieten in 140 dagen verwerkt. Fabrieken hadden bovengemiddelde verwerkingsdagen. In verband met het winterse weer zijn bietenhopen afgedekt. De sneeuwval in voornamelijk het noorden van het land heeft extra inspanningen gevraagd.

Bietencampagne

Tijdens de campagne is ruim 7,7 miljoen ton bieten verwerkt. De opbrengst is gemiddeld uitgekomen op 91 ton bieten per hectare, met 17,1% suiker. Dit resultaat geeft een extra hoeveelheid suiker. De suikeropslag kende hierdoor extra uitdagingen voor voldoende klantleveringen en externe opslag. Beide fabrieken hebben in december de vierde diksaptank in gebruik genomen die kort ervoor gereed waren gekomen. Telers hebben ervoor gezorgd dat de bietenhopen tijdig zijn afgedekt in verband met het winterse weer en beschermd zijn tegen de vorst. Zoals afgesproken in het vorstbeleid zijn bietenhopen voor verlading extra gecontroleerd. Zo nodig zijn door vorst beschadigde bieten voor verlading verwijderd.

Met de nacontrole in het tarreerlokaal werden naar verhouding weinig vorstcoderingen vastgesteld. In de fabrieken was de kwaliteit van de bieten ook goed om te kunnen verwerken. Dit heeft bijgedragen aan een goed rendement van de fabrieken. De sneeuwval heeft voornamelijk in het noorden van het land extra inspanningen gevraagd. Bij verwijderen van afdekmaterialen en voor het transport speelde dit een rol.

Toekomstbestendige teelt

Op de 30 teeltvergaderingen in december en januari is een toelichting gegeven over de introductie van het Future Proof Farming-programma. Dit sluit aan bij de vragen van onze klanten. Zij willen graag weten hoe onze suiker geproduceerd wordt en

wat we doen aan reductie van CO₂ in de bietenteelt. In de markt zijn kansen om die te benutten met als doel een meerprijs voor de suiker geproduceerd met een lagere CO₂. We telen de bieten al duurzaam en zijn al jaren FSA Gold gecertificeerd. Hiervoor hebben telers een TopCrop-certificaat. We gaan nu een extra stap zetten in het reduceren van CO₂-emissies in de bietenteelt. Vanwege het Akkoord van Parijs moeten we als bedrijf verdere stappen gaan zetten. Binnen de fabrieken hebben we al mooie resultaten bereikt. Dit jaar, 2026, is voor het programma Future Proof Farming een aanloopjaar waarbij we met 2 BMA (biodiversiteitsmonitor akkerbouw)-groepen gaan samen werken aan het gevorderde niveau. Hiermee bouwen we voort op onze huidige duurzaamheidscertificering. Het doel is dat we plannen maken voor reductie van de CO₂-emissies en de resultaten inzichtelijk maken. Met uitwisseling van ideeën en ervaringen willen we werken aan twee maatregelen gericht op bemesting. Telers moeten twee bijeenkomsten bijwonen waarvan één op een Inspiratieboerderij van Groeikracht Cosun. Met de ervaringen van dit jaar en de vraag vanuit de markt voor verkoop 2027 wordt een plan opgemaakt om het programma verder uit te gaan rollen. Telers worden tijdig geïnformeerd en kunnen vrijwillig mee doen.

Arno Huijsmans
directeur Agrarische Zaken

Tijdens de teeltvergaderingen werd een toelichting over het Future Proof Farming-programma gegeven.

Cosun in beeld

Het winterse weer heeft afgelopen bietencampagne in heel het land extra inspanning gevraagd van telers, vervoerders, opladers en de agrarische dienst. Begin januari was er sprake van sneeuwval, met meerdere dagen veel sneeuw. Diverse wegen waren niet tot slecht begaanbaar. De aanvoer van de suikerbieten heeft hierdoor met het winterse weer extra uitdagingen gehad. Voornamelijk in het noorden van het land lag op bietenhopen een dikke laag sneeuw en waren de wegen glad. De suikerfabrieken hebben desondanks toch door kunnen draaien. Een enkele dag met een lagere verwerkingscapaciteit vanwege de beperkte aanvoer. Met de extra aandacht en inspanning tijdens deze periode zijn de bieten met een goede kwaliteit verwerkt.

In laatste week van de bietencampagne is door Arwin Bos, voorzitter van de raad van beheer en Hans Meeuwis, CEO Cosun een bezoek gebracht aan vervoerder Van Nieuwenhuijzen in Noord-Groningen. Tijdens het bezoek kwam de impact van het winterse weer op de logistieke planning ter sprake en de inspanning om te proberen zoveel mogelijk bieten aangevoerd te krijgen. 's Ochtends om 4.00 uur werd dagelijks een rondje door vervoerder gemaakt om te beoordelen welke bietenhopen verladen zouden kunnen worden. Als waardering werd bij Van Nieuwenhuijzen een taart overhandigd aan Wim en Christiaan van Nieuwenhuijzen (respectievelijk links en 2^e van rechts op de foto).

Begin januari kostte het extra werk om de laag sneeuw en afdekmaterialen van de bietenhoop te halen. Voor teler Jan Kolhorn (2^e van links op foto) uit Uithuizermeeden heeft het extra inspanning en hulp van collega-teler Jan Ebe Rietema (2^e van rechts op foto) gevraagd om voor verlading alles gereed te krijgen. Veelal is de laag sneeuw van 12 cm met de hand verwijderd. Door de gunstige ligging van de bietenhoop was de levering naar voren gehaald en kon de vervoerder toch blijven aanvoeren. Tevreden kijken de telers met de hoge suikeropbrengsten erop terug. Arwin Bos en Hans Meeuwis bezochten de telers op het bedrijf van Kolhorn en tijdens het gesprek is deze uitdaging gedeeld en de waardering uitgesproken.

Meerjarenvergelijkingen in een bouwplan met meerdere gewassen zijn volgens Hans van den Heuvel hard nodig om oplossingen voor toekomstige systeemaanpassingen en bodemweerbaarheid te toetsen.

Bredere inzet IRS-kennis

Hans van den Heuvel is sinds juni 2025 directeur van het IRS. De akkerbouwsector is volop in beweging. In dit interview is meer te lezen over zijn ervaringen en de toekomstvisie van het IRS.

Al meteen in de eerste gesprekken viel Hans op hoe hoog het kennisniveau binnen het IRS is. Hans geeft aan: “Naast het hoge kennisniveau beschikken vrijwel alle medewerkers over een indrukwekkend netwerk, zowel nationaal als internationaal, met universiteiten, onderzoeksinstituten en bedrijven. Elk vanuit hun eigen specialisme. Ze weten precies wat speelt in de sector en combineren dit met een enorme gedrevenheid. Daardoor kunnen ze concrete, praktische oplossingen ontwikkelen voor de teelt van suikerbiet en cichorei. Dat hebben ze ook ruimschoots bewezen.”

Bouwplanbrede aanpak nodig

“Maar eerlijk gezegd kwam al snel ook een verwondering: waarom is die breed inzetbare kennis uitsluitend gericht op die twee gewassen? De

uitdagingen voor een rendabele teelt hebben immers een bouwplanbrede aanpak nodig. Het beschikbare pakket gewasbeschermingsmiddelen wordt kleiner. De druk om uitspoeling en uitstoot te verminderen groeit. En de regels voor bemesting worden steeds strenger. Dit zijn vraagstukken die je niet meer binnen één teelt kunt oplossen. Ziekten, plagen, onkruiden, bodemgezondheid en milieudruk worden immers in grote mate bepaald door wat er vóór de suikerbiet of cichorei op het land stond en de bedrijfsvoering daar omheen.”

Het verbaasde Hans dat de financiering van het IRS-onderzoek in 2025 zoveel lager ligt dan 15 jaar geleden, toen er nog een sectorale sturing was vanuit het ministerie en productschappen. Zo vervolgt hij: “In de

plantenveredelingsindustrie, waar ik de afgelopen 25 jaar gewerkt heb, zie je juist het omgekeerde. En dat terwijl de uitdagingen voor akkerbouwers juist groeien, en Cosun Beet Company, als belangrijkste financier van het IRS vol inzet op een groener ecologisch profiel van de eindproducten om competitief te blijven. We zitten bovendien in een totaal andere

Verantwoordelijkheid van deze rubriek

Postbus 20
4670 AA Dinteloord
0165-516 070
irs@irs.nl
www.irs.nl

Eindredactie
Jurgen Maassen

fase waaruit de huidige teeltsystemen zijn voortgekomen. Ging het aanvankelijk vooral om 'meer produceren met meer input'. Nu gaat het om 'behoud met minder', het vervangen van oude routines door nieuwe oplossingen, en zelfs al om aanpassingen in het bouwplan. Dat vraagt om meerjarig onderzoek van een heel andere orde dan een paar projecten: dus is het belangrijk om de inspanning te verhogen!"

Hans benoemt drie belangrijke veranderingen binnen het IRS: "We breiden ons aandachtsgebied uit met aardappel, we geven Integrated Crop Management (ICM) een centrale plek bij het bepalen van de onderzoeksdoelen en om dat te realiseren moet de financieringsbasis van ons onderzoek worden verbreed."

Aardappel ook als werkerrein

Het toevoegen van aardappel aan het IRS-werkterrein ziet Hans als een logische stap: "Aardappel is één van de belangrijkste akkerbouwgewassen in Nederland, essentieel in de rotatie en het verdienvermogen, én het is natuurlijk dé grondstof voor Aviko. In tegenstelling tot suikerbiet en cichorei, gewassen met nog maar één verwerker in Nederland, is het onderzoek naar aardappel de afgelopen 15 jaar versnipperd. Coördinatie daarvan is wenselijk. Bovendien lijken de teeltuitdagingen van aardappel en suikerbiet sterk op elkaar, uiteraard op het gebied van onkruidbeheersing, bodemkwaliteit en milieu. Maar er is ook veel overlap qua ziekteverwekkers. Verschillen liggen vooral op het gebied van de nutriëntenbehoefte."

"De bestaande expertises bij het IRS vormen een uitstekend vertrekpunt voor een gezamenlijke verkenningsfase met Aviko. Binnenkort gaan we met vertegenwoordigers van het Potato Expertise Centre van Aviko aan tafel om plannen te maken. Een deel daarvan willen we al in het komende

groeiseizoen uitvoeren. Later dit jaar volgt een meerjarenplan, zodat adviezen bijvoorbeeld binnen het Future Proof Farming-programma van Cosun stevig wetenschappelijk onderbouwd zijn."

ICM heeft prioriteit

Hans benoemt ICM als prioriteit, maar geeft ook aan wat dit in de praktijk betekent: "De realiteit is dat steeds minder chemische opties voor gewasbescherming en bemesting beschikbaar komen. Als we de rentabiliteit van de teelt willen behouden, moeten we daarom maximaal inzetten op slimme, geïntegreerde oplossingen, dus ICM.

In eerste instantie gaat het vaak om vervangingsoplossingen: nieuwe rassen met extra weerbaarheid, strategieën om resistentieontwikkeling tegen gewasbeschermingsmiddelen bij ziekten, plagen en onkruiden te voorkomen, en het zorgvuldig omgaan met bestaande resistenties in de rassen, zodat die niet te snel doorbroken worden.

Maar dat is slechts de eerste fase. Op termijn zijn systeemaanpassingen in het bouwplan onvermijdelijk én moet er meer aandacht voor bodemweerbaarheid komen. Meerjarig onderzoek op enkele vaste locaties is daarvoor cruciaal.

Ik verwacht dat we in de toekomst veel meer gebruik zullen maken van dit type agroecologische interventies. Dát is ICM: een gezonde, rendabele teelt, met minimale belasting voor de omgeving door slim gebruik te maken van het hele ecosysteem op het perceel."

Kennis heeft waarde

Hans wil wel realistisch zijn over de financiering van alle ambities: "We blijven uiteraard rekenen op onze belangrijkste financiers, maar het is duidelijk dat we nieuwe bronnen

moeten zoeken. Tegelijkertijd moeten we ons sterker positioneren als een onafhankelijke kennisinstelling. Onze kennis heeft een waarde. Als we dat goed doen, kunnen we ook nieuwe expertisegebieden ontwikkelen die verder bijdragen aan toekomstbestendige geïntegreerde teeltoplossingen. Ik ben ervan overtuigd dat we daarin slagen, en dat we in 2030 onze 100ste verjaardag succesvol vieren. Ook daarna blijven we een relevante speler in de ondersteuning voor een rendabele akkerbouw."

Jurgen Maassen
coördinator voorlichting

Hans van den Heuvel (directeur IRS) ziet, naast suikerbieten en cichorei, aardappel als aandachtsgebied en beschouwt het als een logische stap voor het IRS.

3 mei 2022

12 oktober 2022

Aanleg van een antiluisdek gerst (60-80 kg/ha) voor het zaaien van de suikerbieten leidt tot minder vergelingsziekte op het einde van het seizoen (Foto's: KBIVB).

Antiluisdek gerst reduceert vergelingsziekte tot 50%

Mogelijkheden voor een goede bladluisebeheersing na 1 juni zijn er in 2026 niet. Voor de beheersing van bladluizen en vergelingsziekte wordt daarom de combinatie van chemie met een antiluisdek gerst aanbevolen.

Vanaf dit seizoen is een nieuwe zaad-behandeling beschikbaar. Deze zaad-behandeling met Buteo Start werkt tegen groene bladluizen tot en met het vierbladstadium. Daarnaast zijn Teppeki, Afinto en Sivanto Prime in te zetten tot het tienbladstadium en niet later dan 1 juni, vanwege het risico op overschrijding van de residu-norm. Sivanto Prime is in grond-waterbeschermingsgebieden echter

niet toegelaten. Om bladluizen vol-doende te beheersen is het daarom in 2026 belangrijk de chemie te com-bineren met een antiluisdek gerst.

Werking antiluisdek

Uit binnen- en buitenlandse proeven is de afgelopen jaren gebleken dat het zaaien van een antiluisdek gerst een reductie van 25 tot 35% van het aantal groene bladluizen oplevert ten

opzichte van bieten zonder gerst. Aan het einde van het groeiseizoen ver-taalde dit zich naar een reductie van de aantasting door vergelingsziekte met een kwart tot de helft in percelen waar in het voorjaar gerst tussen de bieten had gestaan (foto hierboven). Deze resultaten werden behaald op proeven en percelen waar geen insec-ticiden zijn gespoten. De werking wordt waarschijnlijk veroorzaakt doordat de bieten minder opvallen door de gerst en de bladluizen de bieten minder makkelijk kunnen vin-den. Daarnaast kunnen de bladluizen zich mogelijk ook moeilijker versprei-den van biet naar biet als hier gerst tussen staat.

Een antiluisdek gerst op kleigrond in de Noordoostpolder. Antiluisdek gerst wordt aanbevolen in de gebieden waar ook Buteo Start tegen bladluizen wordt geadviseerd.

Aanleg antiluisdek

Op zand- en dalgronden is veel ervaring met de aanleg van een antistuiifdek gerst, wat hetzelfde is als een antiluisdek gerst (zie ook kader 'Gerst als antistuiifdek'). Op kleigronden is hier minder ervaring mee. Op die gronden is de aanleg het makkelijkst door de gerst net voor de zaaibedbereiding met de kunstmeststrooier over het perceel te strooien. Voor de beheersing van bladluizen is het belangrijk dat dit gedaan wordt met een hoeveelheid van 60-80 kilo per hectare. Met de zaaibedbereiding wordt de gerst dan voldoende ingewerkt. Daarna kunnen de suikerbieten worden gezaaid. Als na opkomst een LDS-besputting wordt uitgevoerd, zal dit de ontwikkeling van de gerst remmen, maar dat is geen probleem. Een toepassing met Conviso One doodt de gerst volledig.

In 2025 hebben enkele telers in de Noordoostpolder, West-Brabant en Zeeland een antiluisdek gezaaid op kleigrond (foto linksonder op pagina 19). Reacties over het gemak van de aanleg en de werking tegen groene bladluizen waren positief. De ervaring is dat de bestrijding van de gerst wel extra aandacht vraagt.

Tijdig vernietigde gerst. Dit dient te gebeuren als de bieten in het zesbladstadium staan. De resten van de gerst zijn nog effectief voor de bladluibeheersing.

Werking insecticiden

De zaadbehandeling Buteo Start werkt tot en met het vierbladstadium tegen groene bladluizen. Daarnaast heeft het een redelijke werking tegen zwarte bonenluis, aardvlo, bovengrondse springstaarten en tripsen. Sivanto Prime, met dezelfde werkzame stof, werkt ook tegen al deze insecten en bovendien goed tegen zwarte bonenluis. Teppeki en Afinto werken alleen goed tegen groene bladluizen en de zwarte bonenluis.

Schadedrempel

In alle gevallen, ook als gerst gezaaid wordt in combinatie met de nieuwe zaadbehandeling Buteo Start, **blijft het nog wel altijd noodzakelijk om vanaf de opkomst bladluizen in suikerbieten te blijven tellen en in te grijpen zodra schadedrempels worden overschreden.**

Meer informatie

In de teelthandleiding is meer informatie over bladluizen, vergelingsziekte en antistuiifdek gerst te vinden.

Levine de Zinger en Elma Raaijmakers specialisten insecten

Gerst als antistuiifdek

Een antistuiifdek beschermt jonge bietenplantjes tegen schade door stuiven. Zomergerst is effectief, maar biedt de eerste weken na het zaaien nog weinig bescherming. Als de gerst kort voor de bieten wordt gezaaid, kan een aanvullende maatregel nodig zijn.

Vanwege de snelle ontwikkeling en makkelijke bestrijding verdient zomergerst de voorkeur boven andere granen. Gebruik daarvoor wel gecertificeerd zaaizaad om verontreiniging met onkruiden te voorkomen. Gerst kan worden gezaaid bij de grondbewerking of met een kunstmeststrooier worden verstrooid. Daarbij volstaat 60 tot 80 kg per hectare.

Het is vooral belangrijk dat de gerst egaal verdeeld en ingewerkt is. Zonder inwerken is 10 tot 20 kg extra zaaizaad nodig. Op het juiste moment vernietigen is cruciaal om groeiremming in de bieten te voorkomen. Dat betekent: voor de uitstoeling, bij een hoogte van maximaal 15 centimeter of uiterlijk in het zesbladstadium van de bieten, om een verminderde bestrijding van de gerst door schaduwwerking te voorkomen.

Een antistuiifdek of antiluisdek heeft dezelfde aanpak, maar een andere functie. Het artikel op de pagina's hiernaast gaat in op het antiluisdek. Meer informatie over maatregelen tegen stuifschade en een antistuiifdek gerst is in de teelthandleiding te vinden.

André van Valen
specialist bodem & bemesting

Ledenraadscommissie tarreerlokaal

De ledenraadscommissie heeft tijdens de campagne tweemaal het tarreerlokaal bezocht. De commissie heeft aangegeven dat de processen en procedures rondom monsternamen en -analyse goed zijn opgevolgd en gecontroleerd. Dit stemt tot tevredenheid. Op de foto's de leden van de ledenraadscommissie van links naar rechts Jolien Barbé (Kring Zeeland), Leon de Geus (Flevoland), Jacob Branderhorst (West-Brabant/Zuid-Hollandse Eilanden), Martine Hommes (Lid raad van beheer, voorzitter commissie ledenzaken) en Cristian Heijnen (Productieleider tarreerlokaal). Op de foto ontbreekt namens de ledenraadscommissie, Wim van Hilten (Kring Gelderland/Zuid-Overijssel).

Jong, betrokken en vol ideeën? Sluit je aan bij de jongerenraad van Cosun!

Bij Cosun geloven we in de kracht van jonge leden. Via de jongerenraad krijg je de kans om mee te denken, mee te praten én mee te bouwen aan de toekomst van Cosun. Je neemt actief deel aan de kringbestuursvergaderingen in jouw regio. Daarin kan je de stem van de jonge akkerbouwer laten horen. Je investeert tien dagdelen per jaar, maar het levert je naast kennis en ervaring, een netwerk op.

In de volgende regio's zijn vacatures:

- Kring Flevoland
- Kring Overijssel-zuid/Gelderland

- Kring Friesland/Groningen (afdeling Groningen)
- Kring Zuid oost

Dus ben jij een jonge bietenteler tussen de 21 en 27 jaar, ben je actief thuis in het bedrijf en heb je interesse?

Maak dit dan uiterlijk 10 april 2026 kenbaar door een mail te sturen naar cooperatie@cosun.com. Je reactie wordt vervolgens gedeeld met het kringbestuur, zij zullen contact met je opnemen.

Neem voor meer informatie contact op met de voorzitter of secretaris van de jongerenraad: Lieselotte Janknegt (06-27498180) of Steven van der Struik (06-29312117).

Vacature: intern lid raad van toezicht

Vanwege het aflopen van de zittingstermijn van één van de leden per aankomende zomer, ontstaat een vacature voor een intern lid van de raad van toezicht. Hiervoor zoekt de raad van toezicht een lid van de coöperatie Cosun die ook praktiserend boer is én en vanuit zijn of haar ervaring als boer kan bijdragen aan zorgvuldig en onafhankelijk toezicht.

Voor deze positie is het van belang dat de kandidaat:

- Zich verbonden voelt met de missie, waarden en ambities van Cosun.

- Beschikt over ervaring in toezichthoudende rollen en inzicht heeft in wat professioneel en onafhankelijk toezicht binnen een coöperatieve structuur vraagt.

- Goed bekend is met het coöperatieve deel van Cosun.

De selectiecommissie zal de komende periode nadere informatie verstrekken over het profiel, de procedure en het tijdspad. Leden die alvast een kandidaat willen aanpakken of meer informatie wensen, kunnen contact opnemen met Theo Koekkoek (voorzitter van de raad van toezicht en van de selectiecommissie) via: theo.koekkoek@cosun.com.

Betacal® telerregeling 2026

Van 9 tot en met 31 maart staat opgave voor bestellingen voor de Betacal® telerregeling 2026 open op het Cosun ledenportaal. Toedelingspercentage is door de hoge bietenopbrengsten en daardoor hogere Betacal®-productie verhoogd van 3,75% naar 4,0%. De tarieven per ton product zijn met 50 eurocent verhoogd door de stijgende transportkosten en kosten voor uit- en opslag van Betacal®. Telers die geen gebruik maken van de regeling betalen een bijdrage van 1 euro per ton geleverde bieten. Betacal® is met zijn fijne deeltjes een mooie kalkmeststof voor reparatie- en onderhoudsbekalking van (zand)gronden. Daarnaast is voornamelijk op kleigronden het een goed product om toe te passen voor structuurverbetering van de bodem.